

U t s k r i f t

av

Rettsbok for Bergen Byrett.

S j s f o r k l a r i n g .

År 1944 den 24. april ble rett holdt i Bergen Tinghus,
rettssal nr.3.

Dommer: Kystein FreÜchen.

Sjkskyndig rettsvitne: Kaptein Peter Kaland, som har gitt
forsikring.

Protokollfører: Anna Helle.

Sak nr. B. 74/1944.

Saken gjelder: S j s f o r k l a r i n g
for
D/S "Irma"

i h.t. sjsfartslovens § 40.

Til stede: rekvirenten B. D. S. v/ kaptein von der Pehr og
med ham h.r.advokat Claus Wiig. - Statens Krigskaske-
forsikring v/advokat Magnus. Molus var varalet.
Skipsinspektøren var til stede.

Der avses

Kjennelse:

Da det kan befryktes at sakens opplysninger vil
vanskeliggjøres hvis offentligheten tilstedes adgang til for-
handlingene finnes rettsmøtet å burde holdes for lukkede dører,
jfr. Bl. § 127

S l u t n i n g :

Sakens behandling foregår for lukkede dører.

Kjennelsen opplestes og forkyntes for de tilstedeværende.

Fremsto skipets fører og fremstillet to vitner til avhør. De var begge bekjent med vitneansvaret.

Vitnene fratrukkte foreløpig.

Føreren oppga sinepersonalia:

Sofus Strømberg, 53 år gammel, skipsfører, bopel
Rådchendorfsveien nr. 20, Bergen.

Han innehar skipsførersertifikat og har i 2½ år vært fører av d/s "Irma". - Han opplyser at alle skipets papirer, og således også journalen, gikk tapt ved ulykken. Den til retten innsendte rapport dat. 18. februar 1944 er avfattet av føreren etter konferanse med los og styrmann. Rapportens innhold er korrekt i alle dele og han kan for sin forklaring henvisse til denne.

B/S "Irma" er bygget i Sunderland i 1905. Dets drektighet var 1394 brutto reg. tonn. Kjenningskokstavene kan føreren i øyeblikket ikke erindre. Det er hjemmehørende i Bergen og tilhører B.B.S. Besetningens størrelse var 43 mann, heri inkl. restaurasjonspersonalet. Regningsmaterielle var i forskriftsmessig stand. Blant dette fantes også 4 små og to store flåter. De to store flåter var anbragt i forkant av formasten, to av de små på brodekket og to små på akterdekket. Alle var fritt anbragt slik at de kunne flyte opp. Råtsvelser var regelmessig avholdt, senest i Trondheim søndag den 6. februar, da båtene var satt på vannet og bemannet. Båtene og utstyret i disse var overhalet og gjennomgått før avgangen fra Bergen på siste tur, og forsvrig på hver tur. På skipssidene var malt skipets navn og hjemland samt nasjonalflagger. På styrehustaket var malt et stort norsk flagg. Dessuten var de før nevnte store flåter utstyret med

nasjonalfarger. "Irma" er innrettet som passasjerbåt med sertifikat for 363 passasjerer. Der var ved denne anledning passasjerer ombord, og føreren fremlegger en liste over de passasjerer som var ombord ved avgangen fra Ålesund. Han fremlegger samtidig mannskapliste.

Passasjerlisten lantas.

F o r t e g n e l s e o v e r
r e d d e d e , o m k o m m e o g a v n e d e p a s s a s j e r e r
d e n 13/2 1944.

REDDEDE PASSASJERER:

Johan Utne,
Sigvart Søvre,
Finn Bjerkhol Nilsen,
Valter Kystad,
Harald Annanassen,
Eils Instadn,
Willy Carl Gilbert,
Otto v. Ubisch,
Reidar Nordstein,
Albert Langva,
Finn Mønsen,
Wilhelm Tørgersen,
Hermann Ure,
Sigurd Andreassen,
Muriel Wold Pedersen,

Bergen.
Surnadal.
Strinda.
Trondheim.
Berlevåg.
Bergen.
Bale i Sunnfjord.
Fana.
Eivindvik.
Ålesund.
" - "
Brønnøysund.
Åknes i Vesterålen.
Lonkan i Vesterålen.
Kristiansund N.

OMKOMNE PASSASJERER:

Aasta Andersen,
Hermann Svendsen,
Aksel Pettersen,
Almar Indreide,
Henrik Olsen,
John Aakenes,

Bergen.
Tromsø.
Hannevalen.
Ytterdal.
" - "
Bergen.

BAVERNE PASSASJERER:

Mikal Nilsen,
Anna Sørensen,
Mikal Sivertsen,
Rolf Richardsen,
Healf Hansen,
Harald Veedon,
Anna Malene Hagen,
Erling Rønneberg,
Kinar Djuvstein,
Ragna Gjerder,
Kersten Stokkevåg,
Feder Myrhol,
Andreas Frøland,
Liv Larsen,
Anna-Lisa Rasmussen,

Foldvik.
Bergen.
Berlevåg.
Berlevåg.
Grovfjord.
Bergen.
Bergen.
Ytterdal.
Bergen.
Ålesund.
Kristiansund N.
Søstebukt.
Søstebukt.
Ålesund.
Ålesund. (Tromsø).

Trygve Søster,
Kerstin Stokmark (7)
Ann-Karin Utendal,
Pål Grothaug,

Aukra.
Solde.
- " -
- " -

Bergen, den 4. april 1944. - E/M.

Det Bergenske Dampskibsselskab
Passageravdelingen

Mannskapslisten er vedheftet i avskrift.

Passasjersertifikat var fremdeles løpende og gyldig og såvidt føreren vet var alle pålegg utført. Ombord på "Irma" var av de tyske okkupasjonsmyndigheter anbragt to mitraljøser, en oppe på taket av et dekkhus på fordekket, og en akter på en på promenadedekket oppbygget plattform. Til betjening av dette skyts medfulgte til stadighet båten fem tyske marinegaster, - flakkmannskap. Disse hadde sitt tilhold på 3dje plass akterut. Ammunisjon til dette skyts var nu senest anbragt på båtdakket akterut, hvor flakkmannskapet hadde innrettet et rom av pløyete bord til dette bruk.

Føreren hadde før avgangen fra Bergen innhentet seilingsordre og slike innhentes forøvrig på hvert ^{eneste} anløpssted, således også i Ålesund. Der var ved denne anledning ingen særbestemmelser. Der forelå ingen ordre om at man ikke skulle seile om natten. Der ble ikke seilt i konvoy.

Som det heter i rapporten avgikk "Irma" den 12. februar kl. 11.15 fra Bergen med ankomst Flors kl. 20.45, hvor man inntok anslid. Avgikk fra Flors kl. 1.10 den 13. februar, ekspederte Hålgø og ankom til Ålesund kl. 12.10. Man avgikk fra Ålesund kl. 13.10. Av last fantes der ombord 1650 kasser sild, innlastet i Bergen og Flors, og bestemt for 700 kassers vedk. til Trondheim. Man kan ikke si hvor meget stykk gods man hadde inne. På dekk var lastet 100 halve kasser sild, inntatt i Ålesund. Såvidt føreren bekjent fantes der ikke ammunisjonslast.

Med hensyn til de passasjerer som befant seg ombord ved avgangen fra Ålesund henviser føreren til den idag fremlagte fortegnelse. Man kan ikke nærmere angi hvor mange av de forskjellige passasjerer befant seg henholdsvis på 1. og 2. plass. Listen er avfattet av passasjeravdelingen etter konferanse med ekspeditorene langs kysten. Av tyske militære var der ved avgangen fra Ålesund ombord 7 personer, såvidt føreren kan erindre. Fire av disse var vistnok på 3. plass og 3 på 1. plass. Ved ansløpet av Florø og Nåløy var ca. 20 tyske militærpersoner gått i land.

Ved avgangen fra Ålesund var det løy sydlig bris, lettskyet, siktbart. Føreren ble avløst fra sin vakt kl. 14. Vakten ble da overtatt av 1. styrmann Rolf Andreassen, der hadde vakt da ulykken inntraff. Fra Ålesund styrtes de vanlige kurser uten at noe særlig inntraff. Kvitholmen ble passert kl. 17.50 og Hesteskjør kl. 18.20, og herfra styrtes som vanlig passende avstand fra land mot Engelen lykt. Ulykken inntraff kl. 18.27 i vanlig avstand fra land. På dette tidspunkt var lanternene tennt og de brente klart. Lanternene var forsikringsmessig avblandet. Avblendingen er utført av selskapets verksted. Forsvrig var skipet avblendet etter de gjeldende regler herom. Foruten styrmannen befant seg på dette tidspunkt på broen en loslerling, rommannen og dessuten en av selskapets loser, som medfulgte som passasjer. Denne fungerende los var et nødvendig ørend nede av broen og losningen var overtatt av loslerlingen. Føreren for sin del oppholdt seg i sin lugar, som er beliggende på broen. Han hadde fra kl. 17.45 til kl. 18.15 oppholdt seg på broen, hvor han hadde samtalt med den før nevnte los som var passasjer, hvis navn var Øvethus. Han hadde da observert et fartøy som gikk foran "Irma" og som senere viste seg å hete "Henry". Da føreren iakttok det kunne det være en 4 til 5 kvart-

sil forut. "Irma" halte stadig inn på "Henry" og da føreren forlot broen kl. 18.15 var man kommet den adskillig nærmere. Dessuten hadde føreren sett en slepebåt med en leker akter, hvilke fartsøyer man tidligere hadde passert. Dette viste seg senere å være slepebåten "Hoplafjord". Under turen hadde man ikke påtruffet noen miner. Heller ikke hadde man observert noen fly.

Fra bôroen hadde føreren begitt seg inn i sin lugar, hvor han satte seg til å lese. Kort etter ble skipet rystet av to voldsome eksplosjoner der fulgte tett på hinannen. Lysset forsvandt og føreren for sin del ble slynget under skrivepulten, antagelig mot varmeapparatet, hvor kneet ble endel skadet. Han fikk samlet seg noe og kom seg frem til døren som han forsøkte å åpne. Den lot seg ikke åpne på grunn av forsryvninger i skipet. Han tok øksen og ved hjelp av denne lyktes det å få døren åpnet. Etter å ha tatt redningsvesten på seg sprang han frem til forkant av broen, og herfra så han da at formasten lå ned over broen på bakbord side. Samtidig så han at der var folk i styrehuset, og da han hadde sett at bakbord båt hang i taljene ropte han til disse folk at man skulle se å få denne båt på vannet. Nely sprang han da ~~stakk~~ akterover for å utføre dette og han trodde at han hadde de andre med seg. Skipet begynte å krenge over til bakbord, og da han var kommet såvidt som midt i leideren la det seg helt over så sjøen kom inn over promenadedekket. Herved kom han i vannet hvor han forsøkte å svømme akterover. Han ble imidlertid hengende fast i stagget i aktermasten og da skipet umiddelbart etter gikk ned fulgte han med. Det lyktes ham å bli klar og han flst opp og ga seg på svøm. Herunder så han en av de små flåter som lå og flst tom. Han forsøkte å komme opp på denne men på grunn av de skadede kno lyktes det ikke. Han måtte derfor nøye seg med å gripe fatt i de tauer

som var på flåten. Han fikk senere se på en person som lå på kne og flst på en eller annen ting. Han ropte over til ham og svante så med flåten på slep hen. Her ble han hjulpet ombord på flåten av matros Larsen, som var den ene av de personer som befant seg der, og den annen person var overstuerten Grasås-Hansen. Det var en av de små flåter som disse personer hadde berget seg opp på. Senere fikk man tak i en tredje flåte av samme sort, som også lå og flst tom. På disse flåter fikk man da omsider berget opp tre mann, slik at der ialt nu på disse tre flåter befant seg 6 mann. Samtlige disse 6 ble tatt opp av "Hoplafjord"s livbåt og bragt ombord i "Hoplafjord", som senere, etter at fartsyet hadde ligget der til ca. 23.30, bragte dem inn til Kristiansund. Ombord på "Hoplafjord" fikk man den aller beste forpleining. Det var pent stille var så noen sjørisiko hadde ikke de bergende ut satt seg for.

Føreren kan ikke uttale seg noe nærmere om de nevnte eksplosjoner og han kan ikke ha noen formening om hva de skrev seg fra. Han kan heller ikke uttale noe om hvor "Irma" er blitt rammet og i tilfelle eksplosjonen hadde skyldtes en ydre årsak, hva han selv er tilbøyelig til å anta. Han så at en del av forskipet var borte så han antar at i tilfelle må "Irma" være blitt rammet her. Og siden lyset gikk og hovedmaskinen stoppet, kan han også tenke seg at der må ha vært en eksplosjon i maskinrummet. Herav vil det også forestås at han intet kan uttale om på hvilken side i tilfelle "Irma" er blitt rammet. Da han kom ut på broen oppdaget han der en tykk militær, formentlig tilhørende flakkmannskapet. Samtidig så han noen selvlysende kuler, som kom inn fra bakbord side, men da han ikke kjente skipets retning på det tidspunkt, kan han ikke nærmere angi hvorfra skuddene kom. Han kan ikke erindre at han hørte noen smell av skytningen. De kuler han iakttok var imidlertid

mitraljesskuler, antagelig som tilsvarende de der brukes av flakkmannskapskytset ombord på "Irma". Man så ingen fartssyer i farvannet og han kan som sagt ikke si noe om hvor skuddene kom fra. Man tilføyer nu at han synes at han hørte et drønn som av et skudd idet han kom på broen, men noe mere om dette kan han ikke forklare.

Man hadde ikke hørt skyting før eksplosjonen inntraff. Og senerehen hørte han heller ingen skyting, hverken da han befant seg i vannet, på flåten, i "Hoplafjord" redningsbåt og ombord på "Hoplafjord". Man har heller ikke iaktatt at der ble signalisert på noe vis.

Mens han og de øvrige lå og fløt på flåten passerte et stykke unna en livbåt fra et fartøy - han har senere hørt at det skulle være "Henry"s livbåt - som rodde forbi, antagelig mot land. Føreren ropte over til dem men de bare fortsatte mot land. Det var stille så han antar at de må ha kunne hørt ropene. Han opplyser i denne forbindelse at der også ellers fra sjøen omkring høstes nedrop og hjelprop. Føreren kunne ikke se hvorvidt den omhandlede livbåt var fuldt belagt, men han hadde inntrykk av at den lå høyt på vannet.

Der var to av "Hoplafjord"s livbåter ute på leting, og etter at føreren og dem som var med ham var blitt satt ombord i "Hoplafjord" ble båten sendt tilbake til feltet for å lete pånytt. Etter at føreren var kommet i "Hoplafjord"s redningsbåt hadde han ikke hørt nedrop omkring seg. I nærheten av de flåter hvorpå føreren befant seg kunne man ikke oppdage flere forulykkede enn de tre man allerede hadde berget. Mens man lå på flåten iakttokes et treunderlag for mitraljess, flytende forbi med to mann på.

Da føreren, som oftere nevnt, kom ut på broen etter eksplosjonen, hadde han ikke sett andre folk enn som

allerede forklart. Man hadde heller ikke hørt skrik eller skrål eller nedrop og kan ikke uttale seg om hvorledes menneskap og passasjerer måtte ha forholdt seg under katastrofen.

Med hensyn til hvem av passasjerene som er blitt reddet og hvem som er omkommet henviser føreren til de fremlagte lister hvorav dette vil fremgå. Man tilføyer at av de ombordværende tyskere er iallfall reddet tre, nemlig to av flakkmannskapet og en passasjer, idet disse befant seg ombord i "Hoplafjord", hvor føreren ble bragt hen.

Føreren går ut fra at alle fornødne anmeldelser til Rikstrygdeverket og lignende er foretatt av selskapet.

Selveagt mistet alle ombordværende alle sine eiendele.

Den innsendte rapport ble nu opplest og føreren vedtok den som i alle dele riktig.

Rapporten inntas.

Rapport fra D/S "Irma".

Er. sund 18/2-1944.

Lørdag 12/2-44. Løst sydlig bris med byget luft. Avgikk fra Bergen kl. 11.15. Ankom Florø 20.45 hvor man blev liggende og laete agnald.

Søndag 13/2-44. Løst sydlig bris, overskyet. Avgikk fra Florø kl. 1.10. Ekspederte Målsøy kl. 5 - 7, Ålesund kl. 12.10 - 13.10. Ved avgang fra Ålesund var der såvidt man vet ombord 43 passasjerer, 43 manns besetning, 2 losleringer, 1 postekspediter samt flakkmannskapet 5 mann.

Av last hadde skibet inne 1650 kasser mild samt vanlig stykgods og post.

Passerte Kvitholmen kl. 17.50, Hesteskjær kl. 18.20. Kl. 18.27 da skibet befandt sig mellem Hesteskjær og Ingelen lygt blev

skibet rystet av 2 tet på hinannen følgende voldsomme eksplosjoner. Den ene eksplosjon i forskibet bevirket at forskibet forsvandt saamt at formasten la sig ned over b.b.side på broen. Den annen eksplosjon i agterskibet stoppet hoved- og lysmaskinen saamt rev op båtdekket og knuste st.b. livbåt. Straks efter kranget skibet over til bagbord og sank. Skibet fløt bare i ca. 2 1/2 minutt så ingen livbåter kom på vannet. Efter at eksplosjonen inntraff kom der endel selvlýsende maskingeværkugler over skibet. late styrmann K. Andreassen som stod på broen blev rammet av en splint av et eksploderende projektil i underlivet.

Av de 25 norske overlevende fra "Irma" hadde de fleste bjerget sig op på skibets flåter og blev saak senere reddet av følgende fartsier: 12 personer blev av M/K "SVEGYSY" bragt inn til Svegysund, 3 personer blev bragt iland av M/S "Henry"s livbåt, 10 levende og 6 døde blev av slæpebåt "HOFLAPJORD" bragt inn til Kristiansund. Hvor mange tyskere som blev reddet har man ikke kjendskap til. De som var såret blev straks sendt på sykehus og tatt under behandling og de som var forholdsvis kjække blev innkvartert på "Grand Hotel".

B. Stromberg. sign.

Fører.

Føreren tilføyer, etter at foranstående var opplest, at flakkmannskapet i sin lugar hadde fått innredet et skap til bruk for ammunisjon, men hvorvidt der oppbevartes noen ammunisjon i det, og i tilfelle hvor meget, har føreren ingen rede på.

Man opplyser videre at "Irma" hadde fire båter foruten en travaljubåt og at ingen av disse båter ved anledningen kom på vannet.

Opplest og vedtatt. - Føreren iratrådte.

Fremsto som 1. vitne: Wolf Andreassen, 44 år gammel,

1. styrmann, bopel Nansensvei 37 d, Bergen.

Vitnet innehar styrmannsertifikat og har siden etter sommeren 1941 vært 1. styrmann ombord på "Irma".

Vitnet kom på vakt kl. 14 da "Irma" hadde passert Lepus rev. Foruten ham befant seg da på broen los Holm, rormannen og straks etter kom en loalarling. Vitnet hadde ikke iaktatt noen fartøyer i farvannet og av fly hadde han kun sett to tyske jagere som drog nordover. Det var fint vær, og helt siktbart. Hesteakjer fyr passerten kl. 18.20. En tid etter gikk los Holm et nødvendig arend ned fra broen og overlot losingen til vitnet. Losen hadde dog først satt skipet på kurs på Engelen lykt N.O.t.O 3/4 O. og beregnet ca. en kvart times seilas til Engelen lykt. Hesten tvers om styrbord var en medgående lastebåt - "Henry" - ca. 50-60 meter av. Man seilte i en avstand fra land av ca. 3/4 nautiske mil. Der var ellers intet å se. Mørket var nu falt på og lanternene var satt og brente klart. De var avblendet på reglementert måte. Forsvrig var skipet helt blendet og under båtdekket brente blådekklys. På bakken sto Robert Vinje som utkik. Skipet gikk med full fart. Man hørte intet usedvanlig og iakttok heller intet usedvanlig. Mens vitnet herunder står på bakbord side av broen inntreffer der plutselig en voldsom eksplosjon på forskipet etterfulgt av en eksplosjon i maskinen. Formasten raslet ned på bakbord side av broen og tretoppen på masten forevandt. Vitnet hadde før eksplosjonen inntraff absolutt intet hørt eller sett av noe usedvanlig. Forskipet var ved eksplosjonen gått helt av og lå og flst på styrbord side og med styrbord side opp. Herav slutter vitnet, at i tilfelle eksplosjonen skyldes en påvirkning utenfor skipet må denne være kommet fra bakbord side, d.v.s. den side som venste mot sjøen. Man tok straks på seg livbelte samtidig

som han ga de svrige på broen beskjed om å gjøre det samme, og da han såvidt hadde fått det om halsen og under armene sprang han for å komme ned på bakkbord side til den livbåt som han selv skulle kommandere. Han kom imidlertid ikke så langt, idet han forinnan ble truffet av en lysende kule, som kom i retning aktenfra - syd fra - d.v.s. den nevnte kule rammet ham ikke egentlig idet den eksploderte rett foran ham, det som rammet ham var en splint. Han ble rammet i underlivet. Han hørte forsvrig at det smaldt omkring ham med kuler i broen. Like før skytingen var begynt og før vitnet var truffet, som forklart, var han blitt oppmerksom på at der fra signaltårnet ved Kristiansund var sendt anropssignaler med morselampe. De var utsendt med ganske svakt lys. Vitnet for sin del gikk ut fra at disse signaler kun var anrop av skip, slik som vanlig. Signalene var imidlertid ganske svake og svakere enn almindelig. AV retningen av signalene kunne vitnet slutte at "Irma" lå på rett kurs. Han hadde ikke iaktatt disse signaler før eksplosjonen inntraff. Samtidig som vitnet iakttok skytingen aktenfra, som forklart, iakttok han også skytning som kom forfra litt om bakkbord og gikk i retning sååsi mot de andre kuler, som kom aktenfra. Hvorfra denne skytning forfra og aktenfra kom kan vitnet ikke uttale noe om. Han kunne på det tidspunkt ikke se noen fartøyer, heller ikke "Henry", som for ham var dekket av styrehuset og som han nettopp såvidt hadde passert. Han så eller hørte ingen skytning fra land. Hvorvidt skytingen hadde "Irma" som mål kan vitnet ikke uttale noe om. Etter at han var blitt såret henvendte han seg til roermannen og ba ham gå sammen med ham overbord. "Irma" hadde nemlig på dette tidspunkt lagt seg helt over til bakkbord. Han hørte og så at alle ventiler på styrbord side sprang av lufttrykket innenfra. Sammen med roermannen kastet vitnet seg deretter i sjøen og begge ble tatt av dragsuget. Etter en tids

førløp kom vitnet til overflaten igjen. Vitnet så ikke noe mere til rormannen - Kåre Rødboten - der sikkerlig har hatt livbelte på, idet, såvidt vitnet erindrer, alle på broen hadde fått livbelte på seg med unntagelse av los øvsthus. Etter vitnet var kommet opp til overflaten la han på svøm og fikk fatt i en kasse som fløt og hvori der på den andre side hang en tysk militærperson. Senere fikk vitnet fatt i en tralle som han stakk under seg, og ved hjelp av disse gjenstande holdt han seg flytende. Slik holdt han det gående til kl. 20, hvilket han konstaterter på sitt selvløsende armbåndsur. Da hørte han i mørket stemmer hvorav han gjenkjente lederling Nordhus' stemme. Vitnet ropte, og etter en stunds førløp kom en flåte bort til ham hvorpå der allerede befant seg en hel del folk. Han ble tatt opp på denne flåte og hva der senere passerte står for ham temmelig uklart. Han vet at han havnet på Kristiansund Sykehus etter å være blitt opptatt av skuten "Sveggy", eller lignende, og at en av betjeningspikene på "Irma" - Kirsten Hansen - var umådelig hjelpsom mens han befant seg på flåten, og vitnet mener at hennes hjelp var årsaken til at han under de vanskelige forhold beholdt livet.

Bortsett fra at vitnet mens han befant seg på flåten hadde sett lyset fra den nevnte skute "Sveggy" hadde han ikke sett noen andre fartøyer, eller tegn til andre fartøyer, i farvannet. Mens han lå i vannet hverken så eller hørte han noen skyting. Han vet ikke om der er blitt lønnet skudd fra "Irma". Sikkert er det iallfall at før eksplosjonen inntraff var der ikke blitt skudt fra dette skip. Vitnet for sin del har ikke sett "Hoplafjord". Vitnet hadde ikke sett hvor det var blitt av de syrige på broen, bortsett fra rormannen, som fulgte med vitnet. Senere har han erfaret at alle disse er blitt reddet når unntas nettopp rormannen.

Vitnet hadde under turen ikke sett miner i farvannet.

Der var intet spesielt som tilkjennega at "Irma" var en passasjerbåt. Det var mørkt, ja så mørkt, sier vitnet, at det ikke var mulig å skjelve gjenstander på sjøen.

Spurt om hva han kan tenke seg kan ha vært årsak til eksplosjonene, sier han, at det kan han ikke uttale seg noe om, - kun så meget kan sies at det kan ikke skyldes noe som befant seg ombord, idet man ikke hadde noe eksplosivt i lasten. Herav fremgår at vitnet mener at eksplosjonene må skyldes en yttre årsak. Men hva denne kan ha vært, om torpedo eller miner, kan han ingen ting si om. Om med hensyn til fra hvilken kant skipet i tilfelle er blitt rammet kan han heller ikke si noe om mer enn hva der fremgår av hans forklaring.

Den tysker som hang i kassen, som vitnet fikk tak i da han kom i sjøen, ble senere reddet opp på samme flåte som vitnet, etter hva vitnet har hørt si.

Den tid vitnet var på flåten var der helt stille, og således har vitnet ikke hørt eller sett at der på den tid ble skudd.

Opplest og vedtatt. - Vitnet fratrådte.

Fremste som 2. vitne: Arne Holm, 48 år gammel, los, bopel Svre Fyllingsvei 1, Laksavåg.

Vitnet har kystlossertifikat for strekningen Bergen - Kirkenes og er ansatt som fast los i B.B.S.

Vitnet loset "Irma" på den her omhandlede tur. Han kom på vakt kl. 19 som "Irma" nettopp hadde passert Lepusrevet. Foruten han befant seg da på broen styrmannen, loslerling Nordhus samt rosmann. Pint klart vær. Ingen fartstøyer eller fly å se. Der ble styrt den vanlige led, og da man var kommet så langt som frem til Kolbensfluen så vitnet et fartstøy en 4-5 kvartmil forut, og da man kom mellom Bjogna og Midtfluen passerte

"Irma" en slepebåt med en pram på slep. Og foran hadde man da en mindre båt, som "Irma" etter hvert halte inn på. Da Kvitholmen passertes var det begyndt å mørkne, og da Braken passerte var det så mørkt at denne vanskelig kunne skjernes. Senerehen ble kursen lagt om for Angelen nordost til ost 3/4 ost. Det var greit farvann og 18 minutters gange derfra til Angelen. Vitnet gikk nu ned fra broen et nødvendig arend. Alt var i orden og greit idet man kun hadde båten forut i sikte. Da vitnet på sin gang akterover såvidt var kommet forbi kabyssdøren på styrbord side hørte og følte han to eksplosjoner som inntraff så å si samtidig. De var så voldsom at vitnet ble formelig oståket og uklar. Han så at dekkplanker ble revet opp og straks etter gikk lyset. Vitnet for sin del trodde da at det var miner man var stødt på. Underveis hadde man ikke passert eller iaktatt miner. En av eksplosjonene må ha innstruffet like foran der hvor vitnet sto, idet han så at en av livbåtene på styrbord side var sprengt i stykker. Hvor den annen eksplosjon inntraff - om på samme sted eller annetsteds - det kan han ikke si noe om. Hans tanke var nu hurtigst mulig å komme på broen for å få på seg redningsvesten, som han hadde lagt fra seg der. Han fikk seg opp på båtdekket og derfra til broen. Mens han sprang fremover hørte han skyting og så lysende kuler, og det forekom ham at det var fra bakbord side disse kulene kom inn, men han hadde på det tidspunkt vanskelig for å orientere seg. Da han hadde nådd broen sprang han til bakbord for denne og fikk vesten på seg. Båten hadde nu allerede lagt seg over til bakbord. På dette tidspunkt så vitnet bestemt at skytingen kom fra bakbord side og fra to kenter som ikke var så langt fjernet fra hinannen. Han kan ikke si i hvilken retning "Irma" lå. Han så heller ikke noen fartssyer eller noe annet hvorfra skytingen kunne komme. Han sprang over til styrbord, hvor han så styrmannen og

loslerlingen hoppe til sjøs. "Irma" gikk imidlertid ned før vitnet fikk anledning til å hoppe, hvorfor han fulgte med skipet. Da han atter kom til overflaten hørte han kun en del rop og skrik omkring seg. Han så derimot ingen mennesker men en masse vrakgods. Han ble liggende en stund og summe seg og fikk så se en svart skygge, som han antok skrev seg fra en båt, og legger så på svøm henimot denne. Han ropte, og der ble ropt igjen, og han kjente styrmann Andreassens stemme. Senere ble han tatt opp på denne skygge, som viste seg å være en av de store flåtene. Der befant seg nu i alt 12 mennesker på flåten og vitnet var visstnok den siste som ble tatt opp. Etter at vitnet var kommet i vannet har han senerehen ikke sett eller hørt noen skytning, og heller ikke har han sett andre båter eller fartøyer i farvannet, bortsett fra "Svegsy", ombord på hvilken de som var på flåten lang tid etter ble tatt. En halv times tid etter at han var blitt tatt opp på flåten hadde vitnet sett to lys utenfor i retning av havet. Det var to ganske svake lys, og vitnet kan tenke seg at de har skrevet seg fra noen av de selvlysende livbøyer som "Irma" hadde hatt ombord.

Noe mer har vitnet ikke å forklare, idet han på foranledning opplyser at rapporten er utarbeidet også på grunnlag av de opplysninger som han har kunnet gi.

Da vitnet, som forklart, var på vei fremover båtdekket hadde han iaktatt en 2-3 passasjerer som satt på huk inne ved veggen og andre som sprang mot rekken. Hva der senere ble av dem vet han ikke og andre enn disse passasjerer har han ikke sett, og heller ikke noen andre av skipets besetning enn dem som hadde vært på broen.

Fra eksplosjonen inntreff og inntil skuten gikk under hengikk neppe mere enn 2 til 2½ minutt.

Med hensyn til skytningen så har vitnet kun

hørt sådan mens han sprang fremover båtdekket og mens han tok redningsvesten på seg. Skytningen kom stotvis og i enkelte serier.

Eksplosjonene var av uhyrlig kraft og vitnet antok, som før sagt, at den måtte skyldes miner, og før alt hva vitnet vet kan det godt ha vært miner.

Oppløst og vedtatt. - Vitnet edfestedes.

Betten hevet.

Lystein Freuchen.

Peter Kaland.

*h
tsko - J.H.*

Meddelt Politidepartementet
til offentlig bruk uten betaling.

Utskriftens riktighet bekreftes.

Lystein Freuchen

D /S "IRMA" B. D. S.

Mannskapsliste pr. den 13/2 1944.

Stilling	Navn	Fødselssted og dato	Gift eller ugift	Hjemmeadresse	Offentlig legitimasjonspapirs nr., dato og utstedelsessted	Når tiltrådt	Når avgått	Tjenestetid i mdr. dager	Fratredelsesgrunn	Tildelt skudsmål 1. Dyktighet 2. Opførsel
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Dekk.										
Kaptein	Sofus Alfons Strømberg	Farsund 21.1.1891	Gift	Tischendorffvei 20, Laksevg		1/9-41			Reddet.	
1.styrmann	Rolf Eirik Andreassen	Lilend, Ofoten 5/8 1899	"	Mansensvei 77 d, Bergen		8/9-41			Reddet.	
2.styrmann	Geir Raffner Thomsen	Tjøtta 27.1.1913	"	Valckendorffgt. 9, Bergen		27/1-42			Savnet.	1/3-44.
3.styrmann	Reidar Haugland	Bergen 1.2.1915	"	C. Sundtsgt. 9-11, Bergen		25/11-41			Omkommet. Sj. funnet som lik	
Radiotelegr.	Louis Bentzon Bentung	Bergen 8.10.1903	"	Krækenes i Fana		1/2-43			Omkommet. Sj. funnet.	
Båtmann	Johannes Holm	Bindal 15.2.1905	"	Perlehjemmet, Fyllingen		1/7-43			Savnet	
Tømmermann	Ditlef Kalås	Rødøy 18.10.1918	Ugift.	Sundøy i Rødøy		21/12-42			Savnet	
Matros	Kåre Rødbotten	Bergen 10.3.1917	"	Leitet i Sunnfjord		14/4-43			Savnet	
"	Robert Vinje	Rødøy 24.1.1921	"	Rødøy i Heigeland		9/2-43			Savnet	
"	Bilif Karlisen	Bursa 28.5.1925	"	Stallagårde pr. Kvaløund		28/9-43			Savnet	
"	Paul Larsen	Måøy 22.1.1906	Gift	Landstammet 5, Bergen		12/2-44			Reddet.	
"	Håkon Birkeland	Bergen 20.2.1915	Ugift	Kringsjøveien 7, Laksevg		12/2-44			Savnet	
"	Germann P. Holthe	Fana 6.3.1922	"	Måøy		13/2-44			Savnet	
Måskin.										
1.maskinist	Eystein Jordal	Bergen 11.12.1885	Gift	Gimleveien 9, Bergen		23/6-42			Savnet	
2. "	Laurentius Johannessen	Bergen 12. 9. 1903	"	Dreivikveien 21, Bergen		4/1-44			Savnet	
3. "	Einar Ingebrigtsen	Bergen 16.6. 1889	"	Kaigaten 13, Bergen		26/6-33			Savnet	
Donkeymann	Aif Martin Hagen	Kr. sand, S. 6.6.1911	"	Kong Oscarsgt. 52, Bergen		20/3-43			Savnet	
Fyrbøter	Aage Olsen	Laksevg 17.12.1915	Ugift	Svingen 21, Laksevg		27/9-43			Savnet	
"	Finn Pedersen	Bergen 18.12. 1919	"	Løbergeveien 106 d, Bergen		6/1-44.			Savnet	
"	Kåre Brøkken	Åsøy 12.11.1926	"	Håkonsgate 28 a Bergen		22/12-43			Savnet	
"	Albert Morland	Fjell 19.1.1919	"	Koltvædt i Fjell		6/1-44			Savnet	
"	Ingvert Johan Fyrre Wangberg	Tranøy 1.3.1923	"	Espenesveien i Tranøy		2/2-44			Savnet	
"	Odd Solheim	7.1.1919	Gift	Silden pr. Måøy		13/2-44			Savnet	
Lemper	Foralf Olaisen		Ugift	Rødsand, Senja pr. Harstad		1/2-44			Savnet	
"	Olav Ravnård Olaisen	5.1.1927	"	Oldervik i Tromsøysund		2/2-44			Savnet	

D /S "IRMA" B. D. S.

Mannskapsliste pr. den 13/2 194 4.

Stilling	Navn	Fødselssted og dato	Gift eller ugift	Hjemmeadresse	Offentlig legitimasjonspapirs nr., dato og utstedelsessted	Når tiltrådt	Når avgått	Tjenestetid i mdr. dager	Fratredelsesgrunn	Tildelt skudsmål 1. Dyktighet 2. Opførsel
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Smører	Walter Jaunsen	Bergen 13.7.1921	Ugift	Ladogårdsgt. 68, Bergen		28/9-43			Savnet	
"	Henry Walter	Bergen 30.11.1924	"	Konsul Børgt. 19, Bergen		7/1-44			Savnet	
<u>Løsep:</u>										
Los	Harald Pettersen	Vik i Hgl. 24.4.1888	Gift	Nensenevei 37 4, Bergen					Savnet	
"	Arne Holm	Holm i Hgl. 26.2.1896	vfi	Villa Bigway, Svingen, Laksevåg					Reddet	
Loslarving	Odd B. Nordhuus	Vega 12.3.1916	"	Sønnavelen 101, Brønnøysund					Reddet	
"	Anders Øvsthus	Varaldsey 30.10.1916	Ugift	Varaldsey, Hardanger					Reddet.	
Postekspediter	Chr. Solem			Trondheim					Savnet	
<u>Restaurasjonen:</u>										
Overstuert	Mils Granås Hansen	Kvefjord 30.8.1890	Gift	Eidsvåg Hagaby, Åsane		24/10-41			Reddet.	
1.kokk	Konrad Arntzen	Hadsel 5.8.1905	"	Stendalsgt. 2, Trondheim		1/9-42			Omkommet. Gjenfunnet.	
2.kokk	Henry Heitmann	Dyroy 20.5.1919	Ugift	Jonas Liesveg 38, Bergen		30/7-43			Reddet.	
Gutt	Edmund Karlson	Malsy 28.2.1886	"	Nils Klisagt. 9, Bergen		2/7-43			Omkommet. Gjenfunnet.	
"	Frithjof Tranås	Honningsvåg 22.7.1922	"	Breivik pr. Fiskeenes.		11/6-43			Savnet	
"	Johan Steiro	Svolvar 3.2.1928	"	Svolvar		4/1-44			Reddet.	
Salonpike	Andrea Sundbotten	Hyllsted 27.4.1897	"	Bøhragt. 4, Bergen		26/10-42			Omkommet. Gjenfunnet.	
Lugarpike	Klara Høpese "rokens	Fløys 11.8.1903	"	Kaigaten 7, Bergen		22/5-42			Savnet	
"	Ingeborg Edvardsen x)	Hadsel 20.8.1899	Gift	Kongsark pr. Tengerfjord		27/2-43			Savnet	
Sterspike	Esther Hegen	Finsnes. 11/5 1925	Ugift	Finsnes		30/10-43			Savnet	
5.plass pike	Hlin Olsson	Sverige 19.6.1884	Gift	Olaf Ryesveg 41, Bergen		9/2-38			Omkommet. Gjenfunnet.	
" " "	Kirsten Hansen x/	Hadsel 12.6.1917	Ugift	Konsul Børgt. 9, Bergen		4/2-43			Reddet.	
" " "	Hjørdis Lie	Nensos 27.10.1900	"	Brynjulfsgt. 1, Bergen		20/7-40			Omkommet. Gjenfunnet.	
Messepike	Åsta Langseth	Saltåalen 29.11.1901	"	Forannevei 14, Bergen		8/1-44			Savnet.	
	x) Mor og datter.									

Redd avskrifts bevisnes
Eggenstein